

ՀԻՒՄՐՆԻԶՄ

Հիւմընիզմ բառը կը նշանակէ պաշտամունք մարդ էակի: Եւ արդարեւ հիւմընիզմը կարելի է նկատել տեսակ մը կրօն: Այս կրօնին հետեւողները այնպէս կը հաւատան թէ մարդ էակը ինքնաբաւ է եւ ինքնագոր է: Ան երկինքներու մէջ բնակող Աստուծոյն պէտքը չունի: Մարդը կրնայ ինքն իրենը յաղթահարել ամէն դժուարութեանց: Աստուած գոյութիւն չունի: Եւ ուրեմն Աստուծոյ պաշտամունքը անմտութիւն է եւ Քրիստոսի կամ Ս. Հոգւոյն մասին խօսիլը գաղթակցութիւն է:

Հիւմընիզմը թէեւ պատմութեան բոլոր ժամանակներուն մէջ ալ գոյութիւն ունեցած է եւ սակայն ան 19րդ դարուն մէջն էր որ ծաղկեցաւ, զօրացաւ եւ տարածուեցաւ գիտական, փիլիսոփայական, ընկերային, դաստիարակչական եւ նոյնիսկ կրօնական մարգերուն մէջ: Հիւմընիզմը միայն ու միայն անաստուած եւ անկրօն երկիրներուն յատուկ երեւոյթ մը չէ: Ան կը գործէ եւ տեղ գրաւած է նոյնիսկ ամէնէն Քրիստոնեայ եւ կրօնասէր եւ աստուածավախ երկիրներու մէջ:

Մեզի ծանօթ բոլոր մեծ կրօններն ալ հիմնուած են Աստուծոյ գոյութեան, ամենակալութեան, եւ պաշտամունքի սկզբունքին վրայ: Թէ՛ Մովսիսական եւ թէ՛ Մահմետական կրօնները կը պաշտեն այն Աստուածը որ Հայրն է Քրիստոսի: Ճիշտ է թէեւ որ պատմութեան բոլոր ժամանակներուն մէջն ալ կրօնի պատերազմներ պատահած են սակայն միշտ ալ «աստուած չկայ» քարոզողները Դաւիթ մարգարէի ըսածին պէս նկատուած են սնաբարոյ եւ «անգգամ»: «Ասաց անգգամն ի սրտի իւրում, թէ ոչ գոյ Աստուած:»

Կասկած չկայ որ մարդ էակը

գլուխն է արարածներուն: Ըստ Ս. Գրոց մարդուն շինութիւնը պատահեցաւ այլ արարածներէն տարբեր: Աստուած մարդը իր պատկերին համաձայն ստեղծեց: Մարդը դրախտին արժանի նկատուեցաւ եւ իշխան կարգուեցաւ բոլոր միւս արարածներուն: Մարդու մտային եւ հոգեկան զօրութեանց սահման չկայ: Աստուած ըսած է որ մենք մարդերս եւս կարող ենք աստուածներ ըլլալու: Եւ Քրիստոս անգամ չըսա՞ւ միթէ որ մեզմէ որեւէ մէկը լեռներ շարժելու կարողութիւն ունի եթէ իր հաւատը մանանխի հատիկին չափ է:

Մենք գԱստուած կ'որակենք «մարդասէր»: Աստուած մարդ արարածը այնքան սիրեց որ իր Միածին Որդին ղրկեց զայն փրկելու համար: Եւ Աստուած կ'ուզէ որ մենք ալ ճիշտ իրեն նման ըլլանք «մարդասէր»: «Իրար սիրեցէ՛ք» կ'ըսէ Քրիստոս: Նոյնիսկ «սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիները» կ'ըսէ Ան: Միթէ մարգարէները չքարոզեցի՞ն «Իսրայէլի ամէն քաղաքացի պարտի արդարութիւն եւ ճշմարտութիւն փնտռել եւ այրիին եւ օտարին խնամատար ըլլալ»: Երբ հրեշտակները Աստուծոյ փառքը կ'եղանակէին, անոնք ուզեցին նաեւ որ Քրիստոսի Մնունդը «աշխարհիս շնորհէ խաղաղութիւն»:

Մարդը սակայն ոչ աստուած է, ոչ սուրբ է եւ ոչ ալ անմեղ: Մարդը գիտէ սպաննել, աւերել, գողնալ եւ ատել: Մարդը ամէն կարգի սատանայական գործերու հետամուտ կ'ըլլայ: Եսասիրութիւնը գագաթն է մարդկային բոլոր անօրէնութիւններուն: Եսասէրը ոչ իր եղբայրը կը սիրէ եւ ոչ ալ իր էակիցը կը հոգայ: Եսասէրը հիւմանիզմին իմաստը չի կրնար գիտցած ըլլալ: Մեր աշխարհը քանի, քանի թագաւորներ եւ իշխաններ

տեսած է որոնք իրենց զիրենց աստուած կարծած են եւ սակայն արիւն, աւերած եւ ջարդ ընծայած են իրենց ենթակայ հպատակներուն:

Մեր դարուն գոյութիւն ունեցող հիւմանիստ անձինք կրնայ ըլլալ որ գեղեցիկ եւ բարի առաջադրութիւններով տոգորուած են: Բայց եւ այնպէս այս աշխարհը դեռ կը տառապի եւ

երջանկութիւնն ու անդորրութիւնը պակաս է մեր մէջէն: Հիւմանիզմը ամենագոր չէ ուրեմն: Եւ թէ աշխարհի եւ թէ մարդկութեան փրկութիւնը տակաւին կը կայանայ միայն ու միայն ճշմարիտ Աստուծոյ պաշտամունքին եւ Անոր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աշակերտ ըլլալուն մէջ:

ԿԱՐԷՆ Ա. ՔՀՆՅ. ԿՏԱՆԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԻՈՐԱՆՔ

Ս. Զատկուան առիթով, շնորհաւորանքի գիրքեր եւ հեռագրեր առաւուեցան Հոգեւոր ու Կառավարական պետներուն եւ Առաջնորդներուն, որոնց շնորհաւորագիրքերը ստացած է Պատրիարք Սրբազան Հայրը.-

- Ամենայն Հայոց Հայրապետ, Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսէն.

- Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայրապետ, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսէն.

- Մոսկուայի եւ Ռուսիոյ Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ Ամեն. Տ. Ալէքսէյ Բ. Սրբազան Պատրիարքէն.

- Լիզպոնի Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան Նախագահ Տիար Մարթին Եսայեանի հետ.

- Թեմակալ Առաջնորդներէն, Պետական եւ Ազգային Հաստատութեանց ղեկավարներէն: